

Luikede järv

RAHVUSTEATER
VANEMUINE

teatri peatoetaja

157. hooaeg

Pjotr Tšaikovski / Pyotr Tchaikovsky

Luikede järv

Swan Lake

BALLETT KAHES VAATUSES / BALLET IN TWO ACTS

Lavastaja, koreograaf ja libretist / Director, Choreographer and Librettist

Petr Zuska (Tšehhi / Czech Republic)

Muusikajuht ja dirigent / Musical Director and Conductor Risto Joost

Dirigendid / Conductors Mikk Murdvee, Andres Kaljuste, Aleksandr Bražnik

Kunstnik / Set Designer Daniel Dvořák (Tšehhi / Czech Republic)

Kostüümikunstnik / Costume Designer Pavel Knolle (Tšehhi / Czech Republic)

Valguskunstnikud / Lighting Designers Margus Vaigur (Endla Teater /
Endla Theatre), Petr Zuska (Tšehhi / Czech Republic)

Valguskunstnike assistent / Lighting Designers' Assistant Kaspar Aus

Repetiitorid / Repetitors Chauncey Parsons, Gerardo Avelar

Inspitsient / Stage Manager Ülle Tinn

ESIETENDUS 2. OKTOOBRI 2021 VANEMUISE SUURES MAJAS
PREMIERE OCTOBER 2ND 2021 IN THE VANEMUINE GRAND BUILDING

Mind kõnetab opositsioonide ja kontrastide arhetüüp, see tuleb mu töödes ikka ja jälle esile. Analüüsisin Prints Siegfriedi ja otsustasin alustada oma lugu tema sündimisest, mille käigus sureb tema ema, Kuninganna. Elu jooksul õpib Prints ema tundma oma isa, Kuninga kaudu ja kuna Prints ei ole ema armastust maises maailmas tundnud, otsib ta seda nüüd oma unenägudest. Siin toimubki üleminek müstilisse spirituaalsesse maailma, kus on ka Kuninganna hing. Need otsingud õpetavad Prints uuesti armastama. Seda lugu võib muidugi vaadata mitmeti – on see Prints lugu või hoopis Kuninga oma?

Mind ei huvitanud Odette'i ja Rothbarti ehk hea ja kurja võitlus. Pigem on oluline, et luik sümboliseerib armastust ja armastusel on alati kaks poolt: ekstaas ja rõõm ning kurbus ja valu. See ongi see moment, mil valgest luigest saab must luik.

The theme of my creative work in general is the archetype of opposites and contrasts, it comes back again and again into my work. I analyzed Prince Siegfried and decided to open the story with his mother, the Queen dying when giving birth to him. Through his life, the Prince will get to know his mother through the King, his father. Since the Prince never experienced his mother's love, he is searching for it in his dreams. This is the point where we enter the mysterious spiritual world, where the soul of the mother is. Through this searching the Prince learns how to love again. You can look at the story from many ways – is it the story of the Prince or story of the King?

I was not interested in the fight between Odette and Rothbart, the fight between good and evil. Rather, the fact that the swan represents love and love has two sides: a joyous side filled with extasy and the other side of sorrow and pain. That is the moment when the white swan becomes the black swan.

Petr Zuska

Osades / Cast

Prints / Prince Benjamin Newman / William Halton / Willem Houck

Ingelluik / Angel Swan Sayaka Nagahiro / Sarah Ross

Deemonluik / Demon Swan Bradley Howell / Alain Divoux

Kuningas / King Alain Divoux / Bradley Howell

Kuninganna ja Printsess / Queen and Princess Caroline Maquignon / Ana Maria Gergely / Raminta Rudžionytė-Jordan

Benno Benjamin Kyprianos / Hodaka Maruyama

Beatrice Selma Strandberg / Mariko Ackermann

Ungari printsess / Princess of Hungary Maria Engel / Maarja Praks

Saatja / Escort Isaac Calstar-Fisher / Max Jones

Hispaania printsess / Princess of Spain Sarah Ross / Sayaka Nagahiro

Saatjad / Escorts Gustavo Pedro, Hodaka Maruyama / Isaac Calstar-Fisher, Vladyslav Kalys

Venemaa printsess / Princess of Russia Elena Troisfontaines / Caroline Maquignon

Saatjad / Escorts Jack Fielding, Álvaro Rodes, Noah Wheatley /
Ermes Vanni, Álvaro Rodes, Théo Bourg

Ämmaemandad / Midwives Natalie Barbis, Aino Louhivaara / Maarja Praks, Lizé Mentz

Õukondlased / Courtiers Gustavo Pedro / Isaac Calstar-Fisher, Elena Troisfontaines /
Elina Vostrikova, Jack Fielding / Ermes Vanni, Mariko Ackermann / Eva Alamets,
Vladyslav Kalys, Lara Ern / Maria Leonor Costa, Hodaka Maruyama / Álvaro Rodes,
Natalie Barbis / Aini Latonen, Noah Wheatley / Théo Bourg, Aino Louhivaara / Dina Rom,
Isaac Calstar-Fisher / Max Jones, Lizé Mentz

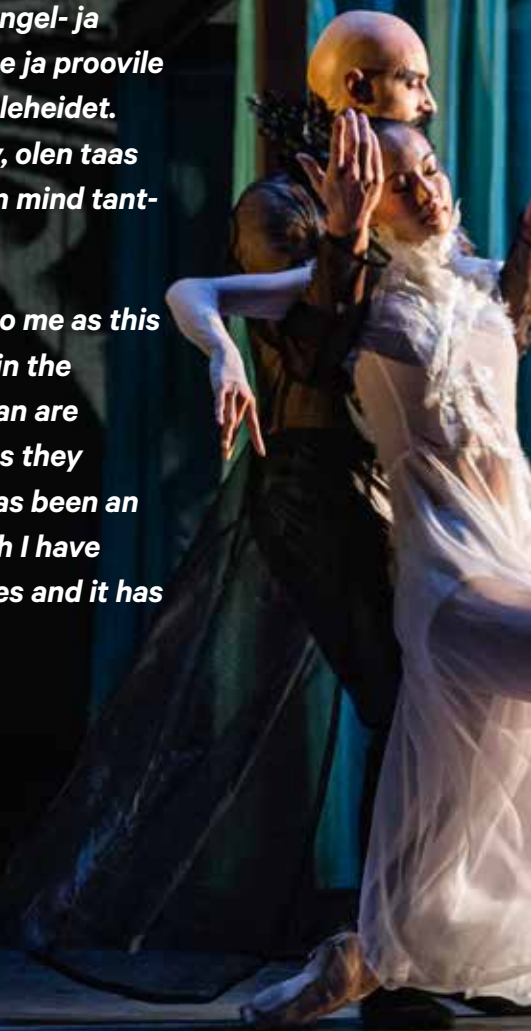
Luiged / Swans Elina Vostrikova, Maria Engel, Natalie Barbis / Eva Alamets,
Elena Troisfontaines / Matilda Sole Sampietro, Aino Louhivaara / Uliana Kozneva, Dina Rom,
Lara Ern, Mariko Ackermann / Aini Latonen, Maria Leonor Costa / Maarja Praks, Lizé Mentz

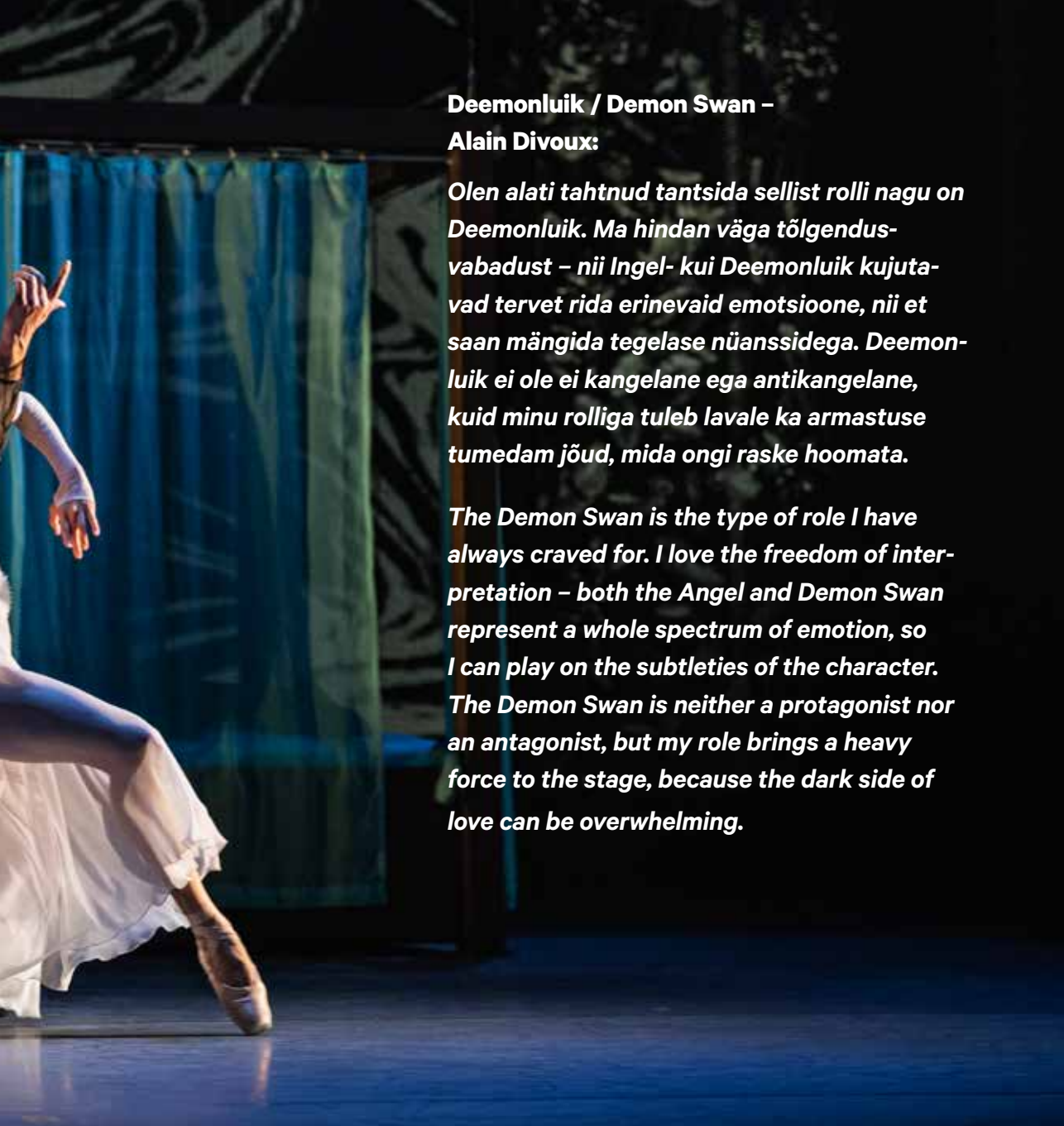
Vanemuise sümfooniaorkester / Vanemuine Symphony Orchestra

Ingelluik / Angel Swan – Sayaka Nagahiro:

Ingelluige roll on minu jaoks tõeliselt eriline, kuna see on minu esimene roll solistina Vanemuise teatris. Ingel- ja Deemonluige tegelaste kujutamine on unikaalne ja proovile panev, kuna nad esindavad nii kirge kui ka meeleheidet. Lavastusprotsess on olnud inspireeriv ja põnev, olen taas leidnud oma tugevused ja nõrkused ning see on mind tant-sijana kõvasti arendanud.

The Angel Swan role is particularly important to me as this is my first ever role as one of the lead dancers in the Vanemuine Theatre. The Angel and Demon Swan are unique and challenging characters to portray as they illustrate both passion and desperation. This has been an exciting and inspirational process, during which I have rediscovered my true strengths and weaknesses and it has made me grow as a dancer.

**Deemonluik / Demon Swan –
Alain Divoux:**

Olen alati tahtnud tantsida sellist rolli nagu on Deemonluik. Ma hindan väga tõlgendusvabadust – nii Ingel- kui Deemonluik kujutavad tervet rida erinevaid emotsioone, nii et saan mängida tegelase nüanssidega. Deemonluik ei ole ei kangelane ega antikangelane, kuid minu rolliga tuleb lavale ka armastuse tumedam jõud, mida ongi raske hoomata.

The Demon Swan is the type of role I have always craved for. I love the freedom of interpretation – both the Angel and Demon Swan represent a whole spectrum of emotion, so I can play on the subtleties of the character. The Demon Swan is neither a protagonist nor an antagonist, but my role brings a heavy force to the stage, because the dark side of love can be overwhelming.

Sissejuhatus

Hämarusest ilmuvad naine valges ja mees mustas, rõivastel jäljed sulgedest. Luik on armastuse sümbol, ent armastus on oma olemuselt vastandlik: valge pool kujutab rõõmu ja eufooriat, must aga kurbust ja meeleheidet. Nagu ei ole armastust kurbuseta, ei ole ka valget luike mustata. Valge Ingelluik ja must Deemonluik on Armastuse kaks lahutamatut tahku.

Proloog

Avaneb vaade paleeaiale ja järvekesele, kus ujuvad kaks luike: valge ja must. Kuningas ja Kuninganna jalutavad paleeaias ning on lummatud kaunitest luikedest järvel. Kuninganna rasedus on lõppfaasis, nii tema kui Kuningas on ootusärevad. Sünnib terve poisslaps. Kahjuks kestab õnn vaid silmapilgu – Kuninganna on sünnitusel surnud, tema hinge tervitab Armastuse Ingelluik. Õnnetu Kuningas annab lapse ämmaemandatele. Tema kurbus ja lein kutsuvad kohale ka Armastuse Deemonluige.

Esimene pilt

Möödunud on 18 aastat. Isa ja poeg on aastatega saanud väga lähedasteks. Prints magab oma kambris. Kuningas äratab Prints ja ärgitab teda oma sünnipäevapeole ruttama, külalised juba ootavad! Prints ise ei ole peost eriti vaimustuses, kuid Kuninga sõna jääb peale ja poiss lähebki.

Palees on kõrgendatud meeleolud, külalised on lõbusas tujus. Prints parim sõber Benno siseneb koos oma kihlatu Beatrice'iga. Benno on õukonnas äärmiselt populaarne tänu rõõmsameelsusele ja heale huumorisoonle. Beatrice'i imetletakse aga tema ilu ja elegant-suse pärast.

Viimaks saabubki Prints! Kõik narrivad teda sõbralikult hilinemise pärast, ent Prints ei tee sellest välja. Ta tervitab Bennot ja tema kaast last ning peagi unustab ümbritseva, tantsib ja viskab õukondlastega nalja.

Peole saabub ka Kuningas, kes palub Printsil ja pidulistel õukonna etiketist kinni pidada. Kuningal on Prints 18. sünnipäeva puhul pojale eriline kingitus: mustvalge portree Kuningannast, tema emast, keda Kuningas piiritult armastas. Kuningas selgitab, et nüüd on Prints piisavalt vana, et leida endale kaaslane. Printsil ei ole selle vastu erilist huvi, niisiis toob Kuningas näiteks Benno ja Beatrice'i, kes hiljuti kihlusid. Prints palve peale esitavad Benno ja Beatrice kihlumistantsu, Kuningas on liigutatud.

Printsi tähelepanu langeb aina ema maalile, kuid tal ei jäeta hetkegi süvenemiseks ning ta tõmmatakse tantsule. Peo tipphetkel otsustab Kuningas lahkuda ja magama heita. Ta heidab viimase pilgu Kuninganna portreele ja sel hetkel juhtub midagi kummalist. Aeg jääb seisma, eredad mälestused lõikavad kibe-

dalt talle südamesse. Ta tunneb endas suurt armastust, milles on nii rõõmu kui piina. Hetke saadavad Ingel- ja Deemonluik, Armastuse saadikud. Õukondlased püüavad Kuningat aidata, kuid Kuningas ei reeda oma tõelisi emotsioone ning lahkub.

Prints hoiab omaette, ignoreerides Benno ja Beatrice'i püüde tema tuju tõsta. Ta ei suuda oma ema portree vaatamist lõpetada. Tasapisi külalised lahkuvad. Prints palub Benno abi, et Kuninganna portree oma kambri seinale paigutada. Ta tunnetab maali juures tugevat ja erilist energiat, kuid on liiga väsinud, et sellesse süveneda, ja vajub unne. Energia maagilisest portreest kandub edasi Prints'i südamesse. Prints laseb end oma ema armastusel kanda, teadmata, kas see on unes või ilmsi.

Teine pilt

Valge Ingelluik ja must Deemonluik kutsuvad Prints'i müstilisse armastust täis spirituaalsesse maailma. Prints on segaduses, kuid ei karda siseneda. Järsku ilmub tema ema, kuid veel ei saa nad kohtuda. Ingel- ja Deemonluik näitavad Printsile, et elus ei ole miski tasuta, rääkimata armastusest. Maailm täitub valgete luikedega, lämmatades Prints'i armastusega. Ingel- ja Deemonluik narrivad Prints'i ega anna talle selgeid vastuseid, lastes Prints'il luikede järve peaaegu ära uppuda. Prints väsib mängust ning tahab oma unenäo sees uuesti magama jääda. Luiged takistavad

teda, kuid viimaks leebuvad ja tutvustavad Printsile tema ema. Prints tunneb läbi unenäo kaose tõelist armastust, mis on tänu maagilisele portreele saanud reaalsuseks.

Unes näitavad luiged Printsile ilustatud versiooni tema lapsepõlvest. Prints on õnnelik. Luikedega hullates näeb Prints ka oma vanemate armastust, iseenda sündi, ema surma ja isa meeleheidet. Prints mõistab, et kurbus ja rõõm on lahutamatud. Häirituna vajub Prints unenägudeta unne.

VAHEAEG

Kolmas pilt

Palees tehakse ettevalmistusi järgmiseks peoks: on Benno ja Beatrice'i pulmapäev. Kuningas annab peole järjekordselt piduliku avapaugu. Benno esitab viimase tantsu poissmehena. Ta kinnitab Beatrice'ile oma armastust, kuid viskab silma ka teistele daamidele palees. Kui jõuab kätte Beatrice'i kord viimaseks tantsuks, ei jää ta Bennole vastust võlgu. Kuningas on nõutu, kuna Prints'i ei ole jälle seltskonnas.

Kuningas leiab Prints'i Kuninganna portree eest, kadunud oma mõtetesse. Kuningas on küll rõõmus, et Prints on kingitusest lummatud ja hoolib sügavalt oma emast, ent isa muretseb, et see kinnisidee hakkab muutuma ebatavaliseks. Tal õnnestub Prints' lummusest vabastada ning nad liituvad õukondlastega peol.

Kuningas kuulutab Benno ja Beatrice'i meheks ja naiseks. Abiellunud tantsivad pulmalvalssi. Benno palub Printsil teha Beatrice'iga üks tants, kuid Prints on oma mõtetes kaugel ära. Õukondlased püüavad edutult Printsituju tõsta. Kuningas käsib pojal end kokku võtta, meelitades teda suure üllatusega.

Benno ja Beatrice esitlevad Printsile kolme imekaunist neitut – printsesse Ungarist, Hispaaniast ja Venemaalt. Printsessid proovivad Printsivõrgutada, kuid Prints jääb nende vastu külmaks. Kuningas survestab Printsibielluma, kuid Prints keeldub ka nüüd. Kuninga vihahoog jahmatab õukonda.

Kartes isa rünnakut, põgeneb Prints tagasi müstilisse armastuse ja unenägude maailma. Ilmuvad Armastuse saadikud, aga nende värv on muutunud ja rollid vahetunud – valgest Ingelluigest on saanud must Deemonluik ja mustast Deemonluigest valge Ingelluik. Prints on häämingus. Ta märkab, et ka ema maali värvid on moondunud vastupidiseks nagu filmi negatiiv. Prints sukeldub sügavale pahupidi pööratud spirituaalsesse maailma.

Kuningas, Benno, Beatrice ja õukondlased ei mõista, kuhu on kadunud Prints. Maad võtab segadus ja kaos. Nüüd näevad ka nemad, et Kuninganna portree on värvi muutnud. See kõik on Kuningale liiga raske taluda, ta kardab, et kaotab lisaks naisele ka oma ainsa lapse. Õukondlased lohutavad teda, kuid Kuninga süda on murdumas.

Neljas pilt

Prints liugleb armastuse, kire ja unenägude maailmas. Ehk otsib ta oma ema, kuid teda ei õnnestu leida. Ka luiged paistavad leinavat – kõik mustas. Ingelluik ja Deemonluik ilmuvad taas oma õigetes värvides. Prints proovib oma unenäorägistikust välja väänelda. Ingelluik ja Deemonluik vihjavad väljapääsule, kuid Prints peab selle ise leidma. Mustad luiged mässavad järvel, selgus on lähedal. Prints peab mõistma, et kus on valgus, seal on ka pimedus, kus rõõm, seal kurbus, kus elu, seal surm. Ainult siis on tema süda valmis tõeliseks armastuseks.

Ümbrus hääbub, ent Prints ei ole üksinda. Nähtavale tuleb kaunis Printsess, kellesse Prints silmapilkselt armub, märkamata, kui sarnane on noor naine tema emaga, sest suur kiindumus paneb teda unustama oma minevikku. Tõmmet on vastastikune ning kirk kasvab, kulmineerudes õrna, ent tulise armatsemisega.

Ingelluik ja Deemonluik pühitsevad armastust ja surma.

Epiloog

Esialgu paistab, et näeme jätkuvalt Printsit ja Printsessi, kuid Prints asemel tõuseb oma äsja surnud naise juurest südamevalus Kuningas. Ta haarab ämmaemandate käest lapse ja naaseb voodi juurde, et Kuninganna viimsele teekonnale saata. Ta vaatab, kuidas naise hing taevasse tõuseb. Kuningas näitab väiksele Printsile valgeid ja musti luiki, kes paleeaia järvel ujuvad.

Petr Zuska

Introduction

A woman in white and a man in black appear from the darkness. Their attire bears traces of swan feathers. The swan symbolises love, which has two contradictory facets – the white, representing joy and euphoria, and the black, epitomising sorrow and despair. The two aspects cannot exist without each other, just as the two figures cannot be separated. The white Angel Swan and the black Demon Swan are two inseparable facets of love.

Prologue

The view unfolds on the palace garden and a lake, with two swans floating on its surface: a white swan and a black swan. On a stroll in the palace garden, the King and the Queen marvel at the beauty of the swans. The Queen is heavily pregnant, and she and her husband look forward to the baby. The time comes and the Queen gives birth to a healthy boy. Yet joy is short-lived – the Queen has died during the delivery. Her soul is greeted by the white Angel Swan of Love. The wretched King gives the baby boy to the midwives. His grief and sorrow attract the Demon Swan of Love.

Part one

Eighteen years have passed. The father and the son have grown very close with years. The Prince is sleeping in his bedroom. The King wakes him up and urges the Prince to

hurry to his birthday party, the guests are waiting! The Prince is not overly excited about the celebration but the King ultimately succeeds in making his son go.

There is an extraordinary atmosphere at the palace. Everyone is jolly and exhilarated. Benno, the Prince's best friend, arrives with Beatrice, his fiancée. Benno is very much liked and very popular among the courtiers due to his positivity, great sense of humour and jest, while Beatrice is admired for her beauty and elegance.

At last, the Prince arrives! Everyone teases him amicably for being late but the Prince disregards their remarks. He greets Benno and his lovely companion, and subsequently abandons himself to waltz, while also joking around with the courtiers.

The King arrives to the party and asks the Prince and the guests to adhere to courtly etiquette. The King has a special present for his son's 18th birthday – a black and white portrait of the Queen, the Prince's mother, the love of the King's life. The King explains to his son that he is now old enough to choose a bride. The Prince does not show any interest, so the King brings the example of Benno and Beatrice, who have just got engaged. The Prince asks Benno and Beatrice to perform an engagement dance. The King is moved.

Time and again the Prince's attention is caught by the painting of his mother, yet he is not afforded a moment to focus and is pulled into a whirl of dance. At the culmination of the party, the King decides to leave and go to bed. He steals one last glance at the Queen's portrait, whereupon something peculiar happens. Time seems to stand still, and a vivid memory thrusts like a knife through the King's heart. The King feels a great love, which harbours both delight and torment, accompanied by Angel Swan and Demon Swan – the two Spirits of Love. The courtiers approach the King to help him, but the King contains his true emotions and departs.

The Prince keeps to himself and ignores Benno and Beatrice's efforts to lift his spirits. He is unable to keep his eyes off the painting of his mother. The guests leave one by one. The Prince asks Benno to help him hang the picture on the wall in his bedchamber. He senses the presence of something extremely powerful and special in the painting, but is too tired to delve into it. Exhausted, he falls asleep. The energy from the magical portrait moves into the Prince's heart. Not knowing whether it is a dream or reality, the Prince decides to let himself be carried by his mother's love.

Part two

The white Angel Swan and the black Demon Swan invite the Prince to a spiritual world filled with love. The Prince is perplexed, yet not afraid of entering. Suddenly, his mother appears to him, but he cannot meet her yet. The Angel Swan and the Demon Swan show him that nothing in life is free, let alone love. The world fills up with white swans, suffocating the Prince with love. Angel Swan and Demon Swan keep teasing the Prince, refusing to give him direct answers and nearly letting him drown in the swan lake. Worn down by the game, the Prince attempts to fall asleep again within his own dream. The swans hold him back, but eventually they soften and introduce the Prince's mother to him. Even through the chaos of the dream, the Prince feels true love, which has become reality thanks to the magical portrait.

In his sleep, the Prince is shown an idealised version of his childhood. The Prince feels happy. As he plays with the swans, the Prince witnesses the love between his parents, himself being born, the death of his mother and the despair of his father. He realises that sorrow and joy are inseparable. Distraught, the Prince falls into a dreamless sleep.

INTERMISSION

Part three

Preparations for another festivity are under-way at the royal palace: it's Benno and Beatrice's wedding day. Again, the King officially launches the party. Benno performs his last dance as a bachelor. He professes love to Beatrice, while also flirting with the other ladies present. In her solo performance, Beatrice responds to him in kind. The King is ill at ease, as the Prince is absent again.

The King finally finds the Prince in front of the Queen's portrait, lost in thought. Though pleased that the Prince is enthralled by his present and cares deeply for his mother, the King worries that his son's obsession is out of the ordinary. After making the Prince come round, they join the courtiers at the party.

The King pronounces Benno and Beatrice as husband and wife. The couple dance their wedding waltz. Benno invites the Prince to dance with Beatrice, yet the Prince's thoughts are miles away. The courtiers fruitlessly strive to cheer him up. The King tells his son to pull himself together, cajoling him with a major surprise.

Benno and Beatrice introduce three beautiful princesses to the Prince – a Hungarian, a Spanish and a Russian Princess. All try to seduce him but the Prince remains unimpressed. The King urges him to get married, the Prince, however, rejects the idea once more. The King's anger causes consternation among the courtiers.

Fearing an attack from the King, the Prince flees back to the mysterious universe of love and dreams. The Spirits of Love appear again, but their colours and roles have changed – the white Angel has turned into the black Demon, while the black Demon has become the white Angel. The Prince is confused. He also notices that the colours of the portrait have suddenly transformed from positive to negative. The Prince dives deeper into the obscure, upside down spiritual realm...

The King, Benno, and Beatrice are at a loss as to where the Prince has disappeared. Confusion and chaos prevail. Now they, too, discover that the Queen's portrait now has changed colours. The King finds it too much to bear, fearing that in addition to his wife he

is about to lose his only child. The courtiers try to comfort the King, but his heart is on the verge of breaking.

Part four

The Prince is immersed in his world of dreams, desire and love. He may be looking for his mother but he cannot find her. The swans, too, seem to grieve – all of them now in black. Angel Swan and Demon Swan appear, once again in their original colours. The Prince attempts to break free from the maze of his dream. The Angel and the Demon hint at the direction, yet the Prince must find his own way to make sense of things. The black swans churn up the lake's surface, clarity is near. The Prince must understand that where there is light, joy, and life, there is darkness, sorrow, and death. Only then will his heart be open for true love.

Everything fades away, yet the Prince is not alone. A beautiful Princess emerges and the Prince immediately falls in love, not realising how similar the young lady is to his mother.

His affection for the princess erases the past. The attraction is mutual and desire grows, culminating in tender and passionate lovemaking.

The white Angel Swan and the black Demon Swan celebrate love and death.

Epilogue

At first, it seems that we still see the Prince and the Princess, but instead, the heartbroken King stands from beside his wife who has just passed away. He takes the baby from the midwives and returns to the bed to send the Queen on her final journey. The King watches his wife's soul ascending to heaven. He shows the little Prince a white swan and a black swan floating on the lake in the palace garden.

Petr Zuska

Pjotr Iljitš Tšaikovski (1840–1893)

oli üks vene klassikalise sümfoonia rajajaid ja nn psühholoogilise suuna esindaja vene muusikas. Teda peetakse ka balleti kui tantsulis-muusikalise žanri üheks olulisemaks arendajaks. Tšaikovski oli esimene vene helilooja, kes saavutas tuntuse kogu maailmas. Tema muusikat iseloomustab dramaatiline väljendusrikkus ja poeetiline lüürilisus, mis on kohati peaaegu romantiliselt sentimentaalne.

Tšaikovski sündis Uuralites, tema isa oli mäe-insener ja töötas tehasedirektorina. Tšaikovski musikaalsus avaldus varakult. Pere kuuest lapsest, kes kõik õppisid klaverit, oli ta andekaim ja ilmutas muusika vastu varakult suurt huvi.

Sellest hoolimata lootsid vanemad, et pojast saab tubli ametnik ning 10-aastane Pjotr asus õppima õigusteaduste kooli. 1859. aastal kooli lõpetanud Tšaikovski sai titulaarnõuniku koha justiitsministeeriumis ning pidas seda ametit neli aastat, tõdedes siis, et see töö ei paelu teda vähimalgi määral.

21-aastaselt, aastal 1862, astus Tšaikovski Peterburi Konservatooriumisse kompositsiooni õppima. Õpingute ajal andis ta eratunde ning käis palju teatris, tulevasele heliloojale avaldasid sügavat muljet Glinka ooper „Ivan Sussanin” ning Mozarti „Don Giovanni”. 1865. aastal lõpetas ta konservatooriumi hõbemedaliga ning samal aastal kanti Pavlovskis ette tema esimene suurem heliteos „Karaktertantsud”. Kontserti juhatas Johann Strauss noorem. 1868. aastal jõudis publiku ette helilooja 1. sümfoonia, mille publik võttis väga soojalt vastu. 1866. aastal kutsuti ta teoreetiliste ainete professoriks vastavalt Moskva konservatooriumisse. Kümne aasta jooksul konservatooriumis õpetades lõi ta mitmeid tähelepanuväärseid teoseid: kolm sümfooniat, 1. klaverikontserdi, neli ooperit, balleti „Luikede järv”, klaveripalade tsükli „Aastaajad”. 1869. aastal esietendus tema esimene ooper „Vojevood”, mida helilooja kirjutas muuhulgas ka Haapsalus.

1870. aastatel hakkas Tšaikovski kuulsus heliloojana kasvama. Tema teoseid kanti ette nii Moskvast kui Peterburis. 1872. aastal valminud ooper „Oprižnik” sai aga negatiivse kriitika osaliseks ja nii möödus mitu aastat, enne kui ta taas ooperi juurde pöördus. 1875. aastal tellis

Moskva Keiserlik Teater Tšaikovskilt balleti-muusika. Valmis ballett „Luikede järv”, üks balletiajaloo kuulsamaid teoseid.

Helilooja isiklik elu ei olnud kuigi õnnelik. 1877. aastal abiellus ta muusikatudengi Antonina Miljukovaga, ent saades aru oma sobimatus-est selleks kooseluks, hülgas oma abikaasa õige pea. See katastroof põhjustas heliloojal närvivapustuse ja enesetapukatse. Ta sõitis Venemaalt minema ning töötas vabakutselise Saksamaal, Itaalias, Prantsusmaal ja mujal. Nendel reisidel toetas teda rikas heategija, madam von Meck, kelle sümpaatia ta oli pälvinud. Naine toetas teda rahaliselt ja emotsionaalselt 14 aastat, mille jooksul ei kohtunud nad kordagi, ent säilinud on nende vaheline värvikas kirjavahetus, milles arutleti poliitika, psühholoogia, religiooni ja armastuse üle. Tänu von Mecki toetusele sai Tšaikovski täielikult pühenduda komponeerimisele. Tema kontserdid mitmetes Euroopa linnades olid menukad. Loominguga tegelemine aitas helilooja kriisist üle, kuid siiski peegelduvad tema 1877. aastal valminud 4. sümfoonias traagilised tunded ja pettumus.

Üheks Tšaikovski tippteoseks on ooper „Jevgeni Onegin”, mille esietendus toimus 29. märtsil 1879 Moskva Väikeses Teatris. 1890. aastatel lisandusid tema lavateoste nimekirja ooperid „Mazepa” (1883), „Padaemand” (1890), „Jolanthe” (1891) ja balletid „Uinuv kaunitar” (1889) ning „Pähklipureja” (1892).

Lisaks mahukale lavamuusikalisele loomingule on Tšaikovski kirjutanud kuus sümfooniat, sümfoonilisi fantaasiasid, kontserte soolopillidele ja romansse. 1893. aastal valiti Tšaikovski Cambridge'i ülikooli audoktoriks.

Pjotr Iljitš Tšaikovski suri 6. novembril 1893.

Ballett „Luikede järv“ valmis aastal 1877 ning oli helilooja esimene ballett, teose kirjutamiseks kulus aasta.

Uurijad pole tänini suutnud välja selgitada, kust tuli idee balleti libretoks või millised teosed heliloojat sellise loo kirjutamiseks inspireerisid. Ka pole päris kindlalt teada, kes on libreto autor, kuid usutakse, et need võisid olla Moskva Suure teatri kunstiline juht Vladimir Begitšev ning sama teatri tantsija Vassili Geltser. Kõige rohkem toetajaid on teoorial, et libreto põhineb vene ja saksa folklooril, aga uskujaid on ka hüpoteesil, et Tšaikovskit inspireeris Bavaaria kuninga Ludwig II surm, keda kutsuti Luigekuningaks ning kes veidi müstilistel asjaoludel uputas end järve. Oletatakse ka, et libreto kirjutajat on inspireerinud Richard Wagneri teosed, eriti „Lohengrin“ ja „Tannhäuser“.

Algse „Luikede järve“ kangelanna Odette'i ema on haldjas ning isa kuningas. Odette ja tema sõbrannad saadavad päevase aja mööda luikedena, ent öösiti muutuvad inimesteks. Odette'i vaenlane on tema võõrasema, kes püüab teda tappa, ent tütarlast kaitseb tema peas olev võlukroon, tema inimvanaisa pärandus. Odette'i armub prints Siegfried, kes töötab tütarlapsega abielluda, ent teda takistab kurja võõrasemaga liidus olev nõid Rothbart. Lugu lõppeb traagiliselt, Odette sureb.

Balleti esmalavastuse koreograaf oli Julius Reisinger. Balleti proovid algasid 23. märtsil 1876 ning Reisingeril kulus koreograafia loomiseks 11 kuud. Helilooja osales proovides, ent sekkus vähe. Esietenduse vastukaja ei olnud para-

ku selline, nagu helilooja ja lavastaja lootsid. Vaatajad ja kriitikud ei võtnud teost sõbralikult vastu, kriitilised olid ka tantsijad ja orkestrandid. Kriitikud leidsid, et muusika on liiga lärmakas, liiga wagnerlik ja liiga sümfooniline, kriitilised oldi koreograafia suhtes. Esmalavastus oli niisiis läbi kukkunud.

1877. aastal esietendunud balleti libreto töötati hiljem ümber ning 1895. aastal Peterburis lavale jõudnud versioon erines algversioonist märgatavalt. Koreograafiks oli Marius Petipa, kuid Tšaikovski ise suri enne uue versiooni esietendumist. Helilooja oli aga töö alustamise juures ning kiitis nähtu kõigiti heaks. Uuslavastuse libretos oli võõrasema asemel kurjuse esindaja Rothbart, kes oli süüdi tütarlapse vangistavas nõiduses, mis neid inimestest luikedeks moondas. Esietendus toimus 4. märtsil 1877 ning oli seekord edukas.

„Luikede järve“ edulugu balletilavadel sai õige hoo sisse alles 20. sajandil, mil seda teost hakati lavastama kõikjal maailmas ning Odette'i roll sai kõigi tipp-baleriinide unistuste rolliks. Petipa koreograafiat kasutatakse paljudes lavastustes tänini, kuid aegade jooksul on Tšaikovski muusikale loodud ka palju teistsuguseid lavastusi.

Eestlaste teadvusesse jõudis „Luikede järv“ esmakordselt juba 19. sajandi lõpul, kui Karl August Hermann avaldas ajakirjanduses artikli „Hüppemäng „Kurgede tiik““, kus ta tutvustas lugejatele Tšaikovski balletti. Eesti balletilavale jõudis teos 1940. aastal Estonia teatri lavalaudadel, Vanemuise lavale jõuab Tšaikovski „Luikede järve“ aga esmakordselt.

Lavastaja, koreograaf ja libretist Petr Zuska:

Miks otsustasid nii tuntud balletti lavastada uues versioonis? Miks mitte klassikaline „Luikede järv“?

Olen alati olnud sedasorti kunstnik, kes peab töös põhiliseks oma visioonide elluviimist, kuid kui ma võtan ette maailmakuulsaid materjale, püüan alati austada heliloojaid ja geeniusi, kes on need teosed loonud, samas tahan anda midagi uut ja värsket ka enda poolt. Tahan kaevuda originaallugude sügavustesse, et leida see miski, mis mind kõnetab, leida see müstika nendes lugudes. Oluline on tuua need kuulsad lood tänapäevase vaataja jaoks lähemale, et suhestuda nendega nii ratsionaalselt kui emotsionaalselt. Klassikaliste versioonide puhul võib see vahel olla keeruline.

Mul ei ole huvi lavastada „Luikede järve“ nii, nagu seda 140 aastat tagasi tehti, sest ma ei ole oma lavastajatüübilt taastaja või rekonstrueerija. Samas ei ole mul otseselt midagi ka kuulsate ballettide traditsioonilise lavastamise vastu – 90% oma karjäärist olen tantsinud ja loonud koreograafiat klassikalistes balletitruppides. Traditsiooniline taust on oluline ja selle esteetika on kaunis, aga mulle kui loojale mõjuvad traditsioonilised versioonid liiga lõpetatuna. Vaadates kuulsa kunstniku maali, hindan kõrgelt tema tehtud tööd, aga kui hakkaksin ise maalima, ei üritaks ma teda kopeerida. Iga kunstnik on siiski isiksus.

Millised olid klassikalise versiooni peamised probleemid, mis ajendasid sind teost ümber kirjutama?

„Luikede järv“ on tõenäoliselt maailma tuntuim ja olulisim ballett, aga 21. sajand on paratamatult hoopis teistsugune võrreldes ajaga, mil Tšaikovski oma muusikat kirjutas või Marius Petipa oma koreograafia lõi. Kunst, ühiskond ja eluviisid on totaalselt teistsugused. Teater on elav organism, mitte muuseum, ja seetõttu peab teater kaasas käima ka ühiskondlike arengutega. Teater ei ole museaalne kivistis, vähemalt ei tohiks olla.

Seda öeldes ei arva ma siiski, et minu „Luikede järv“ ja klassikaline versioon oleksid vaenlased. Me teame, et inimestele meeldib klassikaline ballett, pileteid müüakse neile etendustele ju palju. Kui lavastuste põhjaks olevad lood on tänapäeval jätkuvalt loogilised, siis võime neid ju edasi lavastada. Mulle tundub aga naljakas, et traditsioonilises „Luikede järves“ on 24 tüllseelikutes naist, kes peaksid olema luiged ja Prints lihtsalt armub ühte lindu... See ei ole veenev ja seetõttu tahtsin leida viisi, kuidas jääda mõnes mõttes truuks klassikalisele versioonile, ent teha seda usutavamal viisil.

21. sajandil otsib teater üha enam uusi väljendusvahendeid ja ideede sümbioose, et kõnetada tänapäevast inimest. Kas tänapäeval on üldse vaja klassikalist balletti?

Mõned aastad tagasi kutsus Boris Eifman mind ja teisi koreograafe Peterburi ümarlauale, et arutleda teemal „Klassikaline ballett – teater või muuseum?“. Arutelud kestsid kaks päeva ja tulemusteni ei jõutudki! Ühest küljest on see tõesti muuseum, aga selles on ka teatud ilu. Kindlasti ei peaks me klassikalise balleti lavastamisest loobuma, see on ju kogu meie esteetika aluseks. Mõned eksperdid ja ajaloolased ütlesid Peterburis, et kui Petipa näeks seda, mida meie praegu kutsume klassikaliseks versiooniks, ei tunneks ta sellest suurt midagi ära. Mida sellisel juhul „klassikaline versioon“ üldse tähendab?

Kust leidsid inspiratsiooni oma „Luikede järve“ versiooniks?

Pandeemia ajal tühistati enamik minu lavastuste esietendustest. Mul oli väga palju aega lugemiseks ja mõtlemiseks, kasutasingi seda, et valmistuda oma tulevasteks töödeks. „Luikede järv“ oli suur kivi mu südamel, oli raske leida oma lugu. Inspiratsiooniks pöördusin erinevate allikate poole, näiteks lugesin sarnase temaatikaga muinasjutte. Kuulus tšehhi muinasjutu-kirjanik Božena Němcová kirjutas 19. sajandil imelise jutu noorest nāgusast mehest, kes muutus luigeks. Sellel lool on „Luikede järvega“ võrreldes vastupidine sündmuste käik ja see hakkas mind huvitama. Minu jaoks oli oluline mõista „Luikede järve“ pärimust, selleks töötasin läbi erinevaid legende ja rahvajutte, mis puudutasid linde. Selgus, et linnud sümboliseerivad silda maise ja spirituaalse maailma vahel. Samuti see, et luik ise on armastuse sümbol. Sealt jõudsin mõtteni, et kus on armastus, seal on ka surm ja sellele taandub tegelikult kogu kunsti olemus. See idee hakkas mu peas idanema ja segunes varasemalt loetuga.

Täispikka intervjuud loe Vanemuise 2021/22 sügishooaja ajakirjast Ramp.

Petr Zuska on euroopaliku stiiliga koreograaf, lavastaja ja tantsija, suurepärase kunstnik Tšehhi tantsumaastikul, kes on töötanud ka maailma-kuulsates balletitruppides. Tema loomingus segunevad omanäolise loomingu- lise väljendusviisi kaudu neoklassika bel canto ja innovaatilised kaas- aegsed vormid. Zuska lavastused on kõrgetasemelised, elavad ja kujutavad maailma täis sümboleid, arhetüüpe, spirituaalseid küsimusi ja moraalseid printsiipe. Ta on eriline lavastaja just tänu huumorimeelele, kavalusele ja provokatiivsusele, mis tema loomingus alati esindatud on.

Zuska lõpetas aastal 1994 koreograafia ja mitteverbaalsete teatritehnikate õppekava Praha Etendus kunstide Akadeemia muusika- ja tantsuosakonnas. Peale kooli esines Zuska solistina Divadlo Na zábradlí teatris Pantomima Ladislava Fialky käe all, Praha Kammerballetis Pavel Šmoki käe all, Tšehhi Rahvusballetis ja balletikompaniides Münchenis, Augsburgis ja Montrealis. Ta esines küll klassikalistes balletilavastustes, kuid enim siiski kaasaegsete lavastajate loomingus, tehes koostööd selliste tšehhi koreograafidega nagu Jiří Kylián, Pavel Šmok ja Libor Vaculík ning mujalt maailmast näiteks Alvin Ailey, Gerhard Bohner, Robert North, Mats Ek, Hans van Manen, Christopher Bruce, Ohad Naharin, Nacho Duato, Itzik Galili ja teistega. Balletiartistina esines ta riikides üle maailma, kuid 1990. aastatel töötas ta püsikülalisena Brno Rahvusteatri ja Slovakkia Rahvusteatri.

2002–2017 oli Zuska Tšehhi Rahvusballeti kunstiline juht, lavastades sel perioodil kuus täispikka balletti ja mitmeid ühevaatuselisi lühilavastusi. Zuska juhtimisel andis Tšehhi Rahvusballett etendusi 36 kuulsal maailmalaval: Moskovas, Washingtonis, Ateenas, Tallinnas, Beijingis, Pariisis, Tel Avivis ja mujal.

Alates 1990. aastatest on Zuska kokku lavastanud rohkem kui 50 balletti nii kodu- kui välismaal, muuhulgas teatrites nagu Hamburgi Balletiteater, Augsburgi Balletiteater, Dresdeni Semperoper, Läti Rahvuskooper, Peterburi Maria Teater, Taani Kuninglik Teater, Deutsche Oper am Rhein, Lääne-Austraalia Balletiteater, Soome Rahvusballett, Monte Carlo Balletiteater, Bostoni Balletiteater, Tšehhi Rahvusteater, Brno Rahvusteater, Laterna Magika Teater, Praha Kammerballett, Bohemia Balletitrupp ja Praha Juuniorite Ballett.

Ta on teinud koostööd ka režissööride ja koreograafidega mitmete draama- ja ooperilavastuste juures. Aastal 2021 esietendus Zuska kirjutatud ja lavastatud „Teraapia“ Dejvice Teatris Prahas.

Zuska on võitnud mitmeid nimekaid auhindu nii tantsija kui koreograafina, nende hulgas Thalia teatriauhind (1993 ja 1997), Prix Dom Perignon (1999), algupärase koreograafia auhind Nüüdistantsu konkursilt (2006 ja 2008), aasta koreograafia tiitel (1996 ja 2002), Tšehhi kirjandusfondi auhind (1993 ja 1994), Opera Plus auhind tunnustamaks 25 aastat tööd Tšehhi Rahvusballetis (2015 ja 2017), Tšehhi kultuuriministeeriumi tunnustus panuse eest teatri-ellu (2017) ning viimati, 2019 aastal, parima koreograafia auhind ČR BALET 2019 tantsufestivalil Praha Kammerballeti lavastuse „Bukett“ eest.

Risto Joost on alates 2020. aasta sügisest Rahvusteatri Vanemuine muusikajuht ja peadirigent ning 2024. aasta sügisest Saksamaal Württembergi Kammerorkestri peadirigent. Pikaajaline koosseisuline dirigent on ta olnud ka Rahvusoperis Estonia. Vanemuise muusikajuhi ja peadirigendina on Joost algatanud koostöö Heino Elleri Muusikakooliga iga-aastase kontserdi „Tuleviku-muusikud“ näol, lisaks on ta üks Vanemuise hooaja avafestivali eestvedajatest ning on ellu kutsunud iga-aastase hingedepäeva kontserdi traditsiooni. Suvel 2026 töötab Joost koostöös Vanemuise teatri ja Saaremaa ooperipäevadega lavale Wagneri „Nibelungi sõrmuse“ tetraloogia I osa „Reini kuld“. Nelja aasta jooksul kantakse kronoloogiliselt ette tsükli kõik neli ooperit.

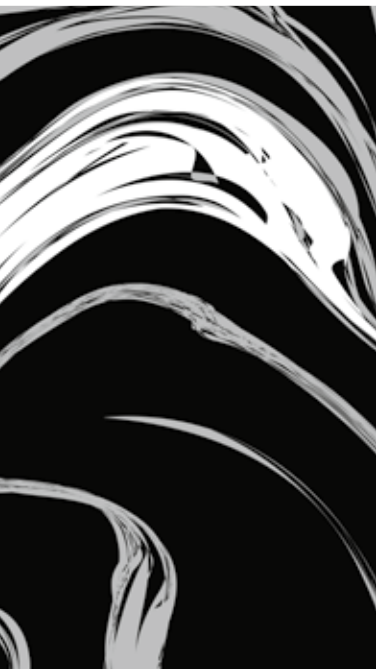
Eesti Rahvusringhäälingu muusikatoimetajad valisid Joosti aasta muusikuks 2018 kõrgete väärtuste kandmise ja edasiandmise eest muusikas. 2006 ja 2016 pälvis Eesti Muusikanõukogu helikunsti sihtkapitali aastapreemia, 2011 Vabariigi Presidendi Kultuurirahastu noore kultuuritegelase preemia ning 2022 Eesti Teatriauhindade muusikaauhinna. 2025. aastal tunnustati Joosti Eesti Kultuurkapitali helikunsti valdkonna peapreemiaga ning 2026. aastal Eesti Vabariigi Valgetähe IV klassi teenetemärgiga. Joost on juhatanud mitmeid rahvusvaheliselt tunnustatud orkestreid nagu Bergen Filharmonisk, Veneetsia Teatro La Fenice orkestrit, Peterburi Maria Teatri orkestrit, Sevilla Kuninglikku Sümfooniaorkestrit jt. Eestis on ta olnud Tallinna Kammerorkestri peadirigent (2013–2019), juhatanud Eesti Riiklikku Sümfooniaorkestrit ja teisi. Samuti on Joost seisnud dirigendina mitmete kõrgelt hinnatud kooride ees: Madamaade Kammerkoor (peadirigent 2011–2015), Leipzigi MDR Raadiokoos (kunstiline juht 2015–2019), Rootsi Raadio koor, Ars Nova Copenhagen jt.

Daniel Dvořák on Tšehhi stsenograaf. Ta õppis arhitektuuri ja stsenograafiat nii Praha Kunsti-, Arhitektuuri- ja Disainiakadeemias kui ka Viini Kunstiakadeemias. Koos lavastaja Jiří Nekvasiliga asutasid nad aastal 1988 eksperimentaalse ooperiteatri Opera Furore (praegune Opera Mozart), kus Dvořák töötas stsenograafina ja oli kõikide lavastuste kaasautor. Dvořák on olnud Praha Riigiooperi, Praha Rahvusteatri ja Brno Rahvusteatri direktor. Ta on töötanud suurte Tšehhi muusikalide juures ja loonud lavakujundusi muusikafilmele. 1999. aasta Praha Kvadrenniaalil, mis on maailma suurim etendusdisaini, -ruumi ja lavakujunduste näitus, võitis Dvořák koos oma Tšehhi meeskonnaga esikoha. Aastal 1999 pälvis ta Alfréd Radoki nimelise stsenograafia auhinna ja nomineeriti samale auhinnale uuesti 2004. aastal. 2002. aastal pälvis ta Prantsusmaa valitsuselt Kunstide ja Kirjanduse ordeni.

Pavel Knolle on tšehhi kostüümikunstnik, tantsija, koreograaf ja lavastaja. 1985 lõpetas ta Praha Tantsukonservatooriumi ning asus tantsijana tööle multimeediateatris Laterna Magika, mille juhiks sai ta aastal 2010. Aastal 2017 tõi ta seal välja originaallavastuse „Kuubik“ ja aastal 2018 lavastuse „Aed“. Knolle on esinenud mitmetes suurtes maailma linnades nagu Viin, Montreal, Rooma, Tel Aviv ja paljud teised. Ta on teinud kostüümi- ja lavakujundusi Tšehhi teatritele nagu Brno Rahvusteater, F.X. Šaldy teater, Moravia-Sileesia Riiklik teater ja teised. Knolle töötab kunstnikuna nii Praha tantsukompaniis Dekkadancers kui Praha Kammerballetis. Lavastaja Petr Zuskaga on ta varemgi koos töötanud – ta lõi lavakujunduse Zuska balletile „Romeo ja Julia“ aastal 2018 Vanemuises. 2002. aastal pälvis Knolle Tšehhi tantsuliidu auhinna.

Margus Vaigur on Endla Teatri valguskunstnik. Ta lõpetas 1985 J. Köleri nimelise Viljandi 4. Keskkooli ja 2003 Viljandi Kultuuri-kolledži. Töötanud 1994–2002 Ugalas valgusmeistrina, aastast 2002 Endlas valguskunstnikuna ja valgusala juhina. Olnud aastast 2008 Tartu Ülikooli Viljandi Kultuuriakadeemia teatrikunsti visuaaltehno-loogia ja valguskujunduse õppejõud. Vaigur sai aastal 2006 Endla kolleegipreemia ja aastal 2008 Eesti teatriauhindade kunstniku-auhinna koos Silver Vahtre ja Krista Tooliga lavastuse „Kangelane“ kujunduse eest.

Kuningas / King – Silas Stubbs:

Tavaliselt ei saa „Luikede järves“ Kuninga rollis eriti tantsida. Petri versioonis on see tegelane aga palju sügavam – Kuninga traagiline minevik annab suure-pärase võimaluse näidata tema iseloomu ja emotsioone. Tänu oma pikaajalisele kogemusele tantsijana saan anda Kuningale ka teatud küpsuse.

In a typical production of Swan Lake, the role of the King tends to be with little to no dancing. In Petr's version the role is much more complex – the King's traumatic past poses a wonderful challenge of showing much characterization and emotion. It is nice to use my experience as a dancer to add some maturity to the role.

Kuninganna ja Printsess / Queen and Princess – Hayley Blackburn:

Minu tegelase surm ühel pühalikumal momendil noore pere elus käivitab kogu balleti sündmustiku. Peamine keerukus on leida õige tasakaal ema kurbuse ja rõõmu vahel: maagiliselt kohtab ta taas oma poega, kelle suureks kasvamist ta pole näinud. See näitab armastuse kahte poolt, mida sümboliseerivad ka Ingel- ja Deemonluik, kuid need armastuse pooled eksisteerivad ka ema südames.

My character's death at one of the most precious moments in this young family's life is what precipitates the actions of the entire ballet. Finding the balance between the mother's feeling of sorrow and joy is a hard but important target to strike: in moments of magic, she sees him again, although sadly having lost the chance to witness her son grow up. It speaks to the main themes of the two sides of love as represented by the Angel and Demon Swan characters, but they also reside deep in the mother's soul.

Rahvusteatri Vanemuine Sümfooniaorkester / Estonian National Theatre Vanemuine Symphony Orchestra

Muusikajuht ja peadirigent / Musical Director and Chief Conductor Risto Joost

Kontsertmeister / Concertmaster Federico Mechelli Uhl

Viulisolistid / Violin Soloists Federico Mechelli Uhl, Liam Keneally, Marta Mutso

Tšellosolistid / Cello Soloists Lauri Sõõro, Camillo Cabassi

Harfisolistid / Harp Soloists Lisanne Rull, Kai Visnapuu

I viiul / I violin Liam Keneally, Marta Mutso**, Laura Miilius-Koddanipork**, Evelin Tammiku, Susann-Elisabeth Kislä, Eva Alpstål, Vitalij Regensperger, Anne Vellomäe, Yevgeny Kostrytskyy

II viiul / II violin Anna Samsonova*, Vlad Campean**, Myroslava Bukata, Laura Kuusma, Hille Niilisk-Rees, Žanna Toptši, Pille Triin Voolaid, Triinu Raudver

Viola / Viola Kadri Rehema*, Daria Motovilova**, Hanno-Mait Maadra, Tiina Enniko, Ruta Kulikovska, Anna-Helena Inno, Teele-Liis Tiidor

Tšello / Cello Lauri Sõõro*, Camillo Cabassi**, Heli Ilumets, Olga Raudonen, Marina Peleševa, Sofija Ogarkova

Kontrabass / Contrabass Hanna-Ingrid Tominga*, Aivar Eimra**, Linda Viller, Jaanus Roosileht

Harf / Harp Lisanne Rull, Kai Visnapuu

Flööt / Flute Kerstin Laanemets*, Tuule-Helin Krigul**, Kristjan Lume

Oboe Anna Šulitšenko*, Anastasiia Cherniak**, Leonardo Cubillo Carrillo

Klarnet / Clarinet Cinmaya Ferrara*, Man-Chi Chan**, Heimo Hodanjonok

Fagott / Bassoon Kulvo Tamra*, Stefan Heinrich Kerstan**, Johanna Tuvi

Metsasarv / French horn Jaewook Sung**, Kristiina Luik, Klever Felicio Sobrinho

Trompet / Trumpet Priit Rusalepp*, Marti Suvi**, Villem Süvari, Viljar Lang

Tromboon / Trombone Kait Tiitso*, Hendrik Jaak Sepp**, Rain Kotov, Aivo Koddanipork

Tuuba / Tuba Andoni Moñux Ugalde

Löökriistad / Percussions Alessandro Beco*, Diego Basile**, Jonas Thygesen, Ilmar Varjun

Orkestri lavameistrid / Orchestra's Stage Technicians Sander Lääts, Raul Potter

* orkestri pillirühma kontsertmeister / concertmaster of the instrument group

** orkestri pillirühma abikontsertmeister / assistant concertmaster of the instrument group

Teatrijuht / General Manager Aivar Mäe

Muusikajuht / Musical Director Risto Joost

Balletijuht / Ballet Director Jevgeni Grib

Draamajuht / Drama Director Tanel Jonas

Lavastusala / Production Department Karis Hindriksoo-Pitsi, Lisett Soomäe

Muusikaosakond / Music Department Kätlin Hoop, Kärt Suurlaht

Pealavameister / Chief Stage Technician Rello Lääts

Lavameistrid / Stage Technicians Madis Toimla, Siim Tiitus, Sergei Ivanov,
Reigo Harkmann, Andre Luik, Sten Gussakov, Markus Kõrkjas, Paap Nõmm,
Karl-Markus Lõhmus, Martin Sakur, Fred Laur

Dekoratsiooniala / Stage Set Department Marika Raudam, Helli Aas, Taavi Kask,
Innari Toome, Ain Austa, Andres Lindok, Katrin Pahk, Leenamari Pirn, Terje Kiho,
Indrek Ots, Mart Raja, Karmo Kiivit, Einar Pallas, Mait Sarap, Keijo Sepp

Kostüümiala / Wardrobe Department Liisi Ess, Ivika Joesaar, Triin Isak, Külli Kukk,
Ruth Rehme-Rähni, Edith Ütt, Marika Normet, Elli Nõps, Inkeri Orasmaa, Irina Medvedeva, Tia
Nuka, Natalja Malinen, Kaire Arujoe, Olga Vilgats, Anneli Vassar, Heli Kruuse, Riina Seebloom,
Reet Vaga, Terje Tern, Ivi Vels, Ljubov Guzun, Klaarika Sild, Svitlana Osyipiv

Riietusala / Costume Warehouse Raina Varep, Eva Kõiv, Anu Kõiv

Grimmiala / Make up and Hair Stylists Anneliis Punnar, Viktoria Rüster, Karina Kimmel,
Keidi Keerberg, Hanna Liisa Hõim, Karoliina Liivak, Merike Järv, Mare Kuul, Rutt Laikask

Rekvisiidiala / Stage Prop Department Liina Martoja, Nele-Liis Raud,
Mirka Porrassalmi, Astrid Põhako, Brigita Värnik, Kaie Uustal

Valgusala / Lighting Department Andres Sarv, Tõnu Eimra, Tõnis Järs,
Kaspar Aus, Markus Vahtramäe, Madis Fuchs, Villu Adamson

Heli- ja videoala / Audio-Visual Department Andres Tirmaste, Andreas Kangur

Kavalehe teostus / Program Team:

Tekstid koostasid / Texts by Karmel Helena Kokk, Anu Tonts, Sirel Heinloo

Kujundaja / Designer Katrin Leement

Fotograaf / Photographer Maris Savik

Tekstid tõlkisid / Translations by Karmel Helena Kokk,
Luisa Tõlkebüroo / Luisa Translation Bureau

Emakeelne kultuur on hindamatu väärtus.

30. detsembril 2006 asutasime Vanemuise Fondi, et hoida ja toetada Eesti teatrikunsti.

Lubame hea seista fondi käekäigu eest

Olga Aasav, Kalev Kase, Mart Avarmaa, Tartu linn

Vanemuise Fond on loodud teatri töötajate erialase arengu ja koolituse toetuseks. Fondi on võimalik teha annetusi:

SA Tartu Kultuurkapital / Swedbank IBAN: EE092200221011379347, SWIFT: HABAEEX

SEB Pank IBAN: EE251010102052050006, SWIFT: EEUHEEX

Märksõna: VANEMUISE FOND

Suur aitäh teile Vanemuise fondi poolt:

Olga Aasav, Andrus Ansip, Mart Avarmaa, Alar Kroodo,

Kalev Kase, Mati Kermas, Eero Timmermann,

Tartu linn, Vanemuise advendikontserdil annetajad

Teatri peatoetaja

Aasta toetaja

Aasta toetaja

Aasta toetaja

Aasta toetaja

Autopartner

Suvekontserdi peatoetaja

Hotellipartnerid

Grimmipartner

Partnerid

KULTUURIMINISTEERIUM

Kanname elamusi

Kõige mõnusam aeg ootab

VisitSea

CASINO
FENIX

Parustame madesse

Tähelepanu! Tegemist on hasartmängu reklaamiga. Hasartmäng pole sobiv viis rahaliste probleemide lahendamiseks. Tutvuge reeglitega ja käituge vastutustundlikult!

Vägi Sinus Eneses

Balletitantsijate tervise eest
kannab hoolt kodumaine
toidulisandite bränd Ecosh

Tasuta transport al. 25€

Premium kvaliteet
ISO 22000:2018 sertifikaat

Ecosh on tunnustatud
ELi mahekoote märgisega

ecosh.ee

Tansijate lemmikuteks Ecoshi valikust:

  @ecosheesti

ecosh

UUS Astri DIGIKINKEKAART

Kingitus paari klikiga

2^F Lõunakeskus

ELAMUSTEKS LOODUD

TOYOTA COROLLA CROSS

Teatrielamuste toetaja
amservauto.ee

AMSERV
TOYOTA ON MEIE HING

Pakume üheskoos enam

**LYDIA
HOTEL**

www.lydia.ee
Ülikooli 14, Tartu

DORPAT

www.dorpat.ee
Soola 6, Tartu

vanemuine.ee